

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

az egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról szóló törvényjavaslatához

Az igazságszolgáltatás függetlensége Magyarország alkotmányos rendje és a rendszerváltozaskor megteremtett demokratikus jogállami működése, valamint hazánk európai uniós tagságából adódó és nemzetközi térben vállalt kötelezettségei szempontjából egyaránt alapvető érték. Ezen érték hatékony érvényesülése szervezeti és státusbeli biztosítékokat egyaránt megkövetel.

Magyarország Alaptörvényének elfogadásakor, a bíróságok szervezetére és igazgatására, illetve a bírák jogállására és javadalmazására vonatkozó sarkalatos törvények megalkotásakor, valamint ezek módosításakor a jogalkotó egyaránt törekedett a magyar jogi hagyományok, a nemzetközi jó gyakorlatok és a hazai intézményi modellek tapasztalatainak figyelembe vételére. Egyes szabályozási megoldások kapcsán ugyanakkor az utóbbi időben felerősödtek olyan, a magyar jogi környezet sajátosságainak félreértéséből vagy – sajnálatos módon egyes szereplők oldaláról jelentkező – szándékos félreértelmezésekből adódó aggályok, amelyek beárnyékolják a magyar igazságszolgáltatás szervezetét, működését, elért eredményeit. A magyar Kormány ezen aggályok eloszlatása és a független magyar igazságszolgáltatás zavartalan működésének biztosítása érdekében a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv részeként vállalta a felmerült aggályok és félreértések tisztázását.

Az egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról szóló törvényjavaslatban (a továbbiakban: Javaslat) szereplő jelen törvénymódosítások négy sarokkö köré csoportosíthatók. Elsőként, a módosítások megerősítik az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBT) szerepét és hatásköreit az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöki hatáskörének ellensúlyozása érdekében. A bíróságok jelenlegi igazgatási modelljének kialakításakor a jogalkotó célja az volt, hogy az OBH elnökével és a közvetlen irányítása alatt álló OBH-val egy operatív, a problémákra azonnal reagálni tudó igazgatási vezetés álljon fel. Az Alaptörvényben tételezett struktúrában a bíróságok igazgatásáért egy független, Országgyűlés által megválasztott személy felelős és ezzel párhuzamosan egy szintén független, bírákból álló testület kontroll-funkciókat gyakorol. A Javaslat az OBT jogi személyiséggel való felruházása, a hatásköreinek védelmével kapcsolatos alkotmánybírói út megnyitása, egyetértési és kötelező véleményadási jogköreinek kiterjesztése révén e rendszer további kiegyensúlyozását szolgálja. A módosítások másik fő iránya a Kúria, mint a legfőbb bírósági szerv működését érinti, megerősítve a bírói testületek – ide értve az OBT-t – szerepét az igazgatási döntések terén, fokozva az ügyelosztási rend transzparenciáját és kibővítve a Kúria elnökére vonatkozó követelményeket, döntéseit övező biztosítékokat. Harmadik elemként a módosítás kivezeti a jogrendszerből azt a lehetőséget, hogy a közhatalmat gyakorló szervek (hatóságok) alkotmányjogi panasszal fordulhassanak az Alkotmánybíróshoz. A módosítások negyedik csomópontja pedig tisztázza, hogy a magyar bírúknak az Európai Unió Bírósága elé történő, előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére vonatkozó, az uniós alapszerződésekből fakadó joga belső jogi eszközökkel nem korlátozható.

Ezen módosítások kidolgozása, széles körű társadalmi és szakmai egyeztetése, elfogadása és végrehajtása révén tovább erősödnek az igazságszolgáltatás függetlenségét – történeti alkotmányunk vívmányaival, a demokratikus jogállami értékekkel és nemzetközi standardokkal összhangban – garantáló biztosítékok.